

Studiegids masteropleiding Nederlands

**Fontys Lerarenopleiding Sittard
Studiejaar 2016-2017**

Online versie

Disclaimer:

Deze online studiegids is met zorg samengesteld, maar is niet de officiële en formeel vastgestelde studiegids. Die is per cohort te raadplegen op de interne portal van FLOS.

Online studiegids Master Nederlands 2016-2017

A.	Kennisbasisoverzicht Master Nederlands.....	3
B.	Curriculumoverzicht Master Nederlands.....	3
C.	Masteronderzoek	4
D.	Modulebeschrijvingen Master Nederlands.....	5
	Jaar 1	5
1.	Argumenteren (TB1, 4 ec, 112 sbu, ST + PF).....	5
2.	Mondelinge Taalvaardigheid (TB2, 6 ec, 168 sbu, ST).....	7
3.	Academische Vaardigheden (AV) (TB3, 2ec, 56 sbu, DIV)	9
4.	Algemene Taalwetenschap 1 (TK1, 2 ec, 56 sbu, ST).....	10
5.	Algemene Taalwetenschap 2 (TK2, 2 ec, 56 sbu, ST).....	11
6.	Historische Taalkunde (TK3, 4 ec, 112 sbu, ST)	12
7.	Geschiedenis van de Taalkunde (TK4, 2ec, 56 sbu, ST).....	13
8.	Proza en Poëzie (LK1, 3 ec, 84 sbu, ST).....	14
9.	Historische Letterkunde (LK2, 3 ec, 168 sbu, ST)	15
10.	Moderne Letterkunde (LK3, 3 ec, 84 sbu, ST).....	17
	Jaar 2	19
1.	Schriftelijke Taalvaardigheid (TB4, 6 ec, 168 sbu, ST)	19
2.	Leesvaardigheid en Vakdid. (TB5, 5 ec, 140 sbu, ST).....	20
3.	Toegepaste Taalwetenschap en Vakdid. (TK5, 5 ec, 140 sbu, ST).....	22
4.	Literatuurwetenschap (LK4, 4 ec, 112 sbu, ST).....	23
5.	Literatuur als Schoolvak (LK5, 4 ec, 112 sbu, ST).....	24
6.	Leeslijst (LL, 3 ec, 84 sbu, MT)	25
7.	Nederlands in de Bovenbouw en Schoolexamen (NBS, 2 ec, 56 sbu, ST)	26
E.	Literatuur Master Nederlands	27

A. Kennisbasisoverzicht Master Nederlands

PDF-document: <https://10voordeleraar.nl/publicaties?flags=publicaties&p=5&opendoc=234>

B. Curriculumoverzicht Master Nederlands

Zie separaat Curriculumoverzicht Master Nederlands.

Verantwoording curriculum

Algemeen

De masteropleiding Nederlands van Fontys Sittard is onderverdeeld in vier inhoudelijke leerlijnen om een stevige vakinhoudelijke basis te garanderen: taalkunde, letterkunde, taalbeheersing en onderwijskunde-onderzoek. Vakdidactiek neemt een sterke plaats in bij de inhoudelijke vakken, omdat didactiek zo veel mogelijk verweven zit in de verschillende vakken. Er wordt dan ook geen aparte didactische module aangeboden.

De hoofdlijnen van het curriculum Nederlands van Fontys Lerarenopleiding Sittard zijn zorgvuldig samengesteld, waarbij de kennisbasis voor masterdocenten Nederlands als leidraad heeft gediend.

Aanvullend heeft de vakgroep uitgebreid advies ingewonnen bij:

- Andere hbo-masteropleidingen, m.n. de HAN Masteropleiding Nederlands en de masteropleiding van de Hogeschool Utrecht;
- De universitaire lerarenopleiding in Nijmegen, de Radboud Docenten Academie;
- Een groep ervaren eerstegraadsdocenten Nederlands uit het voortgezet onderwijs, verenigd in een structureel bijeenkomende klankbordgroep.

Op moduleniveau hebben diverse experts de vakgroep van advies of andere hulp voorzien. Het gaat dan met name om drs. Selma Markhorst (voor AV), dr. Walter Haeseryn (ATW), prof. dr. Anneke Neijt (ATW), dr. Chris De Wulf (Historische taalkunde) en om prof. dr. Jan Renkema (voor enkele taalbeheersingsmodules).

Integratie vakinhoud en vakdidactiek

De masteropleiding Nederlands heeft er bewust voor gekozen vakinhoud en vakdidactiek zo veel mogelijk te integreren. Per module staat aangegeven hoe inhoud en didactiek verdeeld zijn. Hieronder een overzicht:

	Vak	Uren totaal	Uren inhoud	Uren didactiek	EC's totaal	EC's inhoud	EC's didactiek
TB	Argumenteren	112	84	28	4	3	1
	Mondelinge taalvaardigheid	168	140	28	6	5	1
	Leesvaardigheid	140	112	28	5	4	1
	Schrijfvaardigheid	168	140	28	6	5	1
	Academische vaardigheden	56	51,8	4,2	2	1,85	0,15
LK	Proza- en poëzieanalyse	84	79,8	4,2	3	2,85	0,15
	Historische letterkunde	84	75,6	8,4	3	2,7	0,3
	Moderne letterkunde	84	75,6	8,4	3	2,7	0,3
	Literatuurwetenschap	112	112	0	4	4	0
	Literatuur als schoolvak	112	22,4	89,6	4	0,8	3,2
	Leeslijst	84	84	0	3	3	0
TK	ATW 1	56	50,4	5,6	2	1,8	0,2
	ATW 2	56	56	0	2	2	0
	Toegepaste taalkunde	140	112	28	5	4	1
	Historische taalkunde	112	112	0	4	4	0
	Geschiedenis van de taalkunde	56	56	0	2	2	0
Di	Nederlands in de bovenbouw	56	0	56	2	0	2
	Totaal	1680	1363,6	316,4	60	48,7	11,3

C. Masteronderzoek

Studenten tonen in deze opleiding onder meer masterniveau aan door het verrichten van masteronderzoek. Het belangrijkste verschil met onderzoek in de bacheloropleiding is dat de master strengere eisen stelt aan onderzoeksopzet, –uitvoering en -verslaglegging. Uitgangspunt is dat het onderzoek vakdidactisch ontwerponderzoek is. Om studenten optimaal voor te bereiden op het verrichten van masteronderzoek, wordt de volgende leerlijn doorlopen:

Jaar 1

Er wordt een start gemaakt met het opdoen van academische vaardigheden bij AV. Tevens wordt in alle modules op de een of andere manier aandacht aan onderzoek geschonken, bijvoorbeeld door het lezen van academische artikelen.

Aan het eind van jaar 1 volgt de student diverse trainingen in onderzoek van TIER (verbonden aan de universiteit van Maastricht). Parallel aan deze training bespreekt de student een mogelijke onderzoeksopzet met de beoogd begeleider (altijd een promovendus of gepromoveerde uit de vakgroep). Aan het eind van de onderzoekstraining dient de student een onderbouwd conceptvoorstel bij de begeleider ingediend te hebben, dat in september van jaar 2 omgezet dient te worden in een definitief onderzoeksvoorstel.

Jaar 2

De eerste begeleider geeft een akkoord voor het voorstel zodra het voldoende uitgewerkt is. Vanaf dat moment is er sprake van individuele begeleiding door de begeleider.

De begeleider en de student worden indien nodig ondersteund door diverse onderzoeksexperts (gepromoveerde of promoverende collega's).

Beoordeling

Beoordeling van het masteronderzoek zit in grote lijnen als volgt in elkaar:

- De eerste beoordelaar is een promovendus of gepromoveerde* (intern) die niet bij het onderzoeksproces betrokken is geweest.
- De tweede beoordelaar is de begeleider van het onderzoek.
- De derde beoordelaar is een externe beoordelaar, die verbonden is aan een andere hbo-masteropleiding of aan een universitaire lerarenopleiding. Deze beoordelaar beoordeelt zonder op de hoogte te zijn van de beoordeling van de andere beoordelaars.

* Er moet te allen tijde een promovendus of gepromoveerde betrokken zijn bij begeleiding en/of beoordeling van het onderzoek. Afhankelijk van de gekozen onderwerpen is de promovendus of gepromoveerde eerste dan wel tweede beoordelaar.

Meer informatie over het masteronderzoek zal in de loop van het eerste studiejaar bekend worden gemaakt aan de studenten. Studenten kunnen de generieke boekenlijst raadplegen voor de aan te schaffen onderzoeksliteratuur.

D. Modulebeschrijvingen Master Nederlands

Jaar 1

1. Argumenteren (TB1, 4 ec, 112 sbu, ST + PF)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 2.4 (vakdomein taalvaardigheid)

Inleiding:

Kennis van de argumentatietheorie is onontbeerlijk voor een eerstegraadsdocent Nederlands. De domeinen en subdomeinen voor het schoolvak Nederlands geven immers aan dat argumentatietheorie in de lespraktijk zowel doel is (herkennen van redeneringen en schematiseren en analyseren van argumentaties) als middel (argumentatieve analyse bij leesvaardigheid en argumentatieve opbouw van voordrachten en schriftelijke betogen en beschouwingen).

De argumentatieve praktijk in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs (voordrachten, presentaties, debatten en discussies) maakt dat de masterstudent snel argumentaties moet kunnen doorzien en op geldigheid moet kunnen beoordelen. Bovendien moet hij niveauverschillen kunnen duiden tussen producten van havisten, atheneumleerlingen, gymnasiasten en tto'ers.

De cursus argumenteren onderricht de masterstudent in de argumentatietheorie en probeert inzicht te geven in de manier waarop argumentatietheorie in het onderwijs kan worden ingezet.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 84 uur; VD: 28 uur

Doelstellingen theoretisch deel:

- De student heeft inzicht in de hedendaagse argumentatietheorie.
- De student heeft een globaal beeld van de klassieke retorica.
- De student kan (indirecte) argumentatie in mondeling en schriftelijk taalgebruik herkennen.
- De student kan (indirecte) argumentatie schematiseren.
- De student kan argumentaties beoordelen op logische en pragmatische aanvaardbaarheid.
- De student kan drogredenen herkennen.

Doelstellingen didactisch deel:

- De student kan dagelijkse artikelen van de opiniepagina van kwaliteitskranten snel schematiseren en argumentatief duiden.
- De student kan argumentaties in leerlingproducten qua niveau indelen.
- De student kan argumentatieleer theoretisch en praktisch in een leerlijn 'argumenteren' verwerken ten dienste van SE-onderdelen en het CSE.

Ingangsniveau

Bacheloropleiding (taalbeheersingsmodules). Argumentatieve vaardigheden op bachelorniveau (kennisbasis Nederlands bachelor, subdomein 3.2.4 en 3.2.5).

Werkvormen:

Hoor- en instructiecolleges, zelfwerkzaamheid (literatuur en beoordelen van presentaties van medestudenten en middelbare scholieren).

Bronnen:

Verplicht

- Braet A. (2000). *Taalbeheersing als communicatiewetenschap. Een overzicht van theorievorming, onderzoek en toepassing*. Bussum: Coutinho.
- Eemeren, F. van, Snoeck Hermans, F. (2010). *Argumentatie. Inleiding in het identificeren van meningsverschillen en het analyseren, beoordelen en houden van betogen*. Vierde druk. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Meestringa, T. (2012). *Handreiking Schoolexamen Nederlands havo/vwo*. Enschede: SLO.
- Meestringa, T., Vries, H. de. (2010). *Instrumenten voor de beoordeling van taalvaardigheid*. Enschede: SLO.

Aanbevolen

- Berg, L. van den & Braet, A. (2000). Argumentatievragen bij de nieuwe examenteksten Nederlands, hoe moeilijk zijn die eigenlijk voor leerlingen? In: *Levende Talen Tijdschrift*, 1, 11-20.
- Eemeren, F.H. van, Grootendorst, R. & Snoeck Henkemans, A.F. (1997). *Handboek Argumentatietheorie. Historische achtergronden en hedendaagse ontwikkelingen*. Groningen: Martinus Nijhoff.
- Eemeren, F.H. van & Grootendorst, R. (1992). *Dat heeft u mij niet horen zeggen ...* Vijfde druk. Amsterdam: Contact.
- Eemeren, F. van en Grootendorst, R. (1987). Het analyseren en beoordelen van betogende teksten. In: *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 1987, 9-1.
- Gerritsen, G. (2001). De analyse van verzwegen argumenten. Een bespreking van recent onderzoek. In: *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 23-1.
- Huys, M. (2009). *Aristoteles, Retorica*. Tweede druk. Groningen: Historische Uitgeverij.

Toetsing:

- Schriftelijk tentamen (theorie en analyse: 80%);
- Portfolio (opzet lessenserie en schoolexamen argumentatietheorie: 20%).
- Stage-opdracht: les argumentatieleer over een tekst uit een landelijk opinieblad. De tekst is maximaal vijf werkdagen oud. De les wordt op video opgenomen, schriftelijk geëvalueerd en nabesproken met de medestudenten (voorwaardelijk).

Alle onderdelen dienen afzonderlijk met ten minste 5,5 afgesloten te worden.

2. Mondelinge Taalvaardigheid (TB2, 6 ec, 168 sbu, ST)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 2.1 (vakdomein taalvaardigheid)

Inleiding

De eerstegraadsdocent moet op de verschillende niveaus (havo, atheneum, gymnasium en tto) verantwoorde eisen stellen aan de mondelinge taalvaardigheid van zijn leerlingen. Om die reden bestaat deze module uit vier onderdelen: theoretische achtergrond, eigen vaardigheid, didactiek en beoordeling.

Tijdens de module zal elke student meermalen op zijn eigen niveau moeten acteren (debat, discussie en redevoering) en dat vereist vanzelfsprekend grondige voorbereiding. Het is om deze reden dat de module mondelinge taalvaardigheid twee perioden bestrijkt met daartussen een periode van zelfwerkzaamheid. Daarnaast is er tijdens de cursus ruimte voor de didactische benadering van enerzijds de havo 4-leerling en anderzijds de meer stijfgevoelige 6 vwo'er. Wat is op welk niveau een logische leerlijn en wat zijn de kenmerkende niveauverschillen? Om producten van middelbare scholieren consequent te leren beoordelen maken we tijdens de module gebruik van in het klaslokaal gefilmd materiaal.

Doelen

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 140 uur; VD: 28 uur

Doelstellingen deel 'eigen vaardigheid':

- Studenten zijn op de hoogte van actuele en gezaghebbende theoretische inzichten.
- Studenten zijn op de hoogte van de relevante onderdelen van de klassieke retorica.
- Studenten kunnen zich adequaat documenteren voor de verschillende spreekvaardigheidsoopdrachten.
- Studenten debatteren en discussiëren op hoog niveau en hanteren daarbij de ter beschikking gestelde criteria (resp. Debatinstituut, Van Eemeren).
- Studenten houden een klassieke redevoering die is geschoeid op de ter beschikking gestelde checklist (Quintilianus).

Doelstellingen didactisch deel:

- Studenten hebben kennis van de relevante didactische publicaties.
- Studenten kunnen leerlingproducten op verschillende niveaus beoordelen en daarover verantwoording afleggen.
- Studenten kunnen een spreekvaardigheidsleerlijn opzetten en verantwoorden.

Ingangsniveau

Bacheloropleiding (taalbeheersingsmodules).

Werkvormen:

Hoor- en instructiecolleges. Debatten, discussies en monologen.

Bronnen:

Verplicht

- Braet A. (2000), *Taalbeheersing als communicatiewetenschap. Een overzicht van theorievorming, onderzoek en toepassing*. Bussum: Coutinho.
- Braet, A. (2007). *Retorische Kritiek*. Den Haag: SDU Uitgevers
- Meestringa, T. (2012). *Handreiking Schoolexamen Nederlands havo/vwo*. Enschede: SLO
- Meestringa, T., Vries, H. de. (2010). *Instrumenten voor de beoordeling van taalvaardigheid*. Enschede: SLO.
- Projectgroep Nederlands v.o. (2002). *Nederlands in de tweede fase. Een praktische didactiek*. Bussum: Coutinho.

Aanbevolen

- Braet, T. & Schouw, L. (1998). *Effectief debatteren*. Groningen: Noordhoff Uitgevers
- Gerbrandy, P. (2001). *Quintilianus. De opleiding tot redenaar*. Groningen: Historische Uitgeverij,
- Grieken, R. van (2011). *Debatteren om te winnen*, Managementbook. Haystack.

Toetsing:

- Eigen vaardigheid: debat (30%) en klassieke redevoering (50%)
- Didactiek: beoordelingsmodel discussie, debat of monoloog (20%)
- Stage-opdracht: lessenreeks discussie of debat waaraan alle leerlingen deelnemen en (diagnostisch) volgens een zelfontworpen rubric worden beoordeeld. De opdrachten van de leerlingen worden opgenomen op video, schriftelijk geëvalueerd en nabesproken met de medestudenten (voorwaardelijk).
- Bij deze lessenreeks geldt een **aanwezigheidsverplichting van 80%**.

Alle onderdelen dienen afzonderlijk met ten minste 5,5 afgesloten te worden.

3. Academische Vaardigheden (AV) (TB3, 2ec, 56 sbu, DIV)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 2.2 en 2.5 (vakdomein taalvaardigheid)

Inleiding:

Academische vaardigheden is een vak dat een basis biedt voor de rest van de opleiding op het gebied van wetenschappelijk denken, lezen en schrijven. Studenten hebben een academische attitude niet alleen nodig in hun studie, maar ook in hun dagelijkse werkzaamheden. De bovenbouwleerling vwo wordt immers voorbereidend academisch opgeleid. Ook dient de eerstegraadsdocent Nederlands profielwerkstukken te kunnen begeleiden. De academische vaardigheden die voor de opleiding en voor de praktijk van de eerstegraadsdocent vereist zijn, worden voornamelijk ingevlogen vanuit de taalbeheersing.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 51,8 uur; VD: 4,2

Werkvormen:

8 gecombineerde hoor- en werkcolleges van 1,5 uur.

Bronnen:

Verplicht

- Braet, A. (2000). *Taalbeheersing als communicatiewetenschap. Een overzicht van theorievorming, onderzoek en toepassing*. Bussum: Coutinho.
- De Glopper, K, Van Kruiningen, J. & Jansen, C. (2015). Academische geletterdheid van studenten in het hoger onderwijs. In: *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 37 (2), 117-239.
- Jong, J. de (2015). *Handboek Academisch Schrijven. In stappen naar een essay, paper of scriptie*. Bussum: Coutinho.
- Diverse artikelen worden in de colleges ter beschikking gesteld.

Toetsing:

- Een essay over het nut en de noodzaak van de onderzoekende docent, waarbij expliciete aandacht uitgaat naar de meerwaarde voor het schoolvak Nederlands in de bovenbouw (40%).
- Beoordeling van een profielwerkstuk Nederlands (vwo) met uitgebreide verantwoording vanuit onderzoeksliteratuur (20%).
- Opzet voor een tekstwetenschappelijk onderzoek, gemodelleerd naar bestaande taalbeheersingsonderzoeken (40%).

Alle onderdelen dienen afzonderlijk met ten minste 5,5 beoordeeld te worden.

4. Algemene Taalwetenschap 1 (TK1, 2 ec, 56 sbu, ST)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 3.1 (vakdomein taalkunde)

Inleiding

Algemene taalwetenschap 1 biedt een intensieve verdieping in twee verschillende onderdelen van het taalsysteem, te weten de fonetiek/fonologie en de morfologie. De focus van de module ligt bij de Nederlandse taalkunde, maar af en toe worden ook voorbeelden uit andere talen bekeken. Samen met Algemene taalwetenschap 2 vormt deze module de ruggengraat van de taalkundelijn van de module.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 51,4 uur; VD: 5,6 uur

- Studenten kennen de aard van taal en taalverwerving vanuit het perspectief van de moderne taalwetenschap en kunnen de algemene principes en aanpak van die wetenschap toelichten.
- Studenten kennen de verhouding tussen taalsysteem, taalvermogen, taalgebruik, sociale context en taal en leren.
- Studenten kennen de voornaamste structuurkenmerken in de actuele fonologie en morfologie en de relatie tussen beschrijving en verklaring.

Werkvormen:

- Hoor- en werkcolleges.

Bronnen:

Verplicht

- Neutelings, T. (2015). *Reader ATW. Van klank naar betekenis. Fonetiek, fonologie, morfologie*. Interne publicatie. (wordt ter beschikking gesteld). Verdere referenties in reader.

Aanbevolen

- Decoster, W, & Smessaert, H. (2012). *Basisbegrippen fonetiek en fonologie*. Leuven: Acco.
- Smessaert, H. (2013). *Basisbegrippen morfologie*. Acco.

Toetsing:

- Schriftelijk tentamen (minimaal 5,5).
- Stageopdracht (voorwaardelijk).

5. Algemene Taalwetenschap 2 (TK2, 2 ec, 56 sbu, ST)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 3.1 (vakdomein taalkunde)

Inleiding

Algemene taalwetenschap 2 biedt een intensieve verdieping twee verschillende onderdelen van het taalsysteem, te weten syntaxis (5 colleges) en semantiek (3 colleges). De focus van de module ligt bij de Nederlandse taalkunde, maar met regelmaat worden ook voorbeelden uit andere talen bekeken. Samen met Algemene Taalwetenschap 1 vormt deze module de ruggengraat van de taalkundeleerlijn. Afronding van beide taalkundemodules is zeer wenselijk voor deelname aan de module Toegepaste Taalwetenschap (TK5) in jaar 2.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 56 uur; VD: 0 uur

- Studenten kennen de aard van taal en taalverwerving vanuit het perspectief van de moderne taalwetenschap en kunnen de algemene principes en aanpak van die wetenschap toelichten.
- Studenten kennen de verhouding tussen taalsysteem, taalvermogen, taalgebruik, sociale context en taal en leren.
- Studenten kennen de voornaamste structuurkenmerken in de actuele syntaxis en semantiek en de relatie tussen beschrijving en verklaring.

Werkvormen:

- Hoorcolleges met opdrachten ter verwerking; de wijze waarop met opdrachten wordt omgegaan, kan verschillen per vakdocent.

Bronnen:

Verplicht

- Broekhuis, H. (1997). Twee typen subject. *Nederlandse Taalkunde* (2), 35-51.
- Zwart, J.W. (2011). *Zinsleer. Begrip van de syntaxis*. Versie 2.1. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen. (Online beschikbaar)

Aanbevolen

- Haeseryn, W. et al. (Red.) (1997). *Algemene Nederlandse Spraakkunst*. Groningen/ Deurne: Martinus Nijhoff/Wolters Plantyn (1997, 2e geheel herziene druk).
Online raadpleegbaar op: ans.ruhosting.nl.
- Schryver, J. De, Haeseryn, W., & Rutten, G. (2007). *Handboek Spraakkunst*. 1e druk. Mechelen: Wolters Plantyn.

Toetsing:

- Opdrachten per college (voorwaardelijk) (O, V of G. Maximaal 1 opdracht mag O zijn)
- Schriftelijk tentamen (minimaal 5,5).

6. Historische Taalkunde (TK3, 4 ec, 112 sbu, ST)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 3.3 (vakdomein taalkunde)

Inleiding:

Voor een docent Nederlands in het eerstegraadsveld is het van belang inzicht te hebben in de geschiedenis van het Nederlands. In deze module bekijken we niet alleen de grote lijnen van taalverandering door de eeuwen heen, maar ontdekken we ook welke taalkundige verschijnselen typerend zijn voor het Oudnederlands, het Middelnederlands en het Vroegnieuwlands. Er ligt een sterk accent op het Middelnederlands in deze cursus.

Bespreking van historische teksten bij letterkunde doet bovendien dikwijls een beroep op kennis van het Middel- en Vroegnieuwlands. Deze taalkundemodule is dus niet alleen relevant binnen het domein taalkunde, maar ook binnen het domein letterkunde. Vele oefeningen zullen geschieden aan de hand van (al dan niet literaire) teksten uit die tijd.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 112 uur; VD: 0

1. Zie kennisbasis.

Werkvormen:

- 1,5 uur hoorcollege per week met tussenwerktijd en 1 uur werkcollege.
- Onder voorbehoud: excursie naar de Universiteitsbibliotheek Leiden (gecombineerd met historische letterkunde).

Bronnen:

Verplicht

- Mooijaart, M. & Wal, M. van der (2011). *Nederlands van Middeleeuwen tot Gouden Eeuw*. Nijmegen: Vantilt.
- Postma, G. (2002). De enkelvoudige clitische negatie in het Middelnederlands en de Jespersen-cyclus. In: *Nederlandse Taalkunde* (7), 1, 44-82.
- Wal, M. van der & Bree, C. van (2008). *Geschiedenis van het Nederlands*. Houten: Spectrum.

Aanbevolen

- Middelnederlands handwoordenboek, bijvoorbeeld Verdam, J. (1932). *Middelnederlandsch handwoordenboek*. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff.
- Horst, J. van der (2008). *Geschiedenis van de Nederlandse syntaxis*. Deel 1 en 2. Leuven: universitaire pers Leuven.

Toetsing:

- Schriftelijk tentamen met vragen over de ontwikkeling van het Nederlands op hoofdlijnen en met vragen over taalkundige aspecten van het Middel- en Vroegnieuwlands.
- Excursie (indien ingeroosterd voorwaardelijk).

7. Geschiedenis van de Taalkunde (TK4, 2ec, 56 sbu, ST)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 3.4 (vakdomein taalkunde)

Inleiding

In deze module leert de student de verschillende taalkundige stromingen plaatsen in hun (historische) context. De student kan daarbij duiden welke betekenis de verschillende stromingen hebben gehad voor de wetenschappelijke taalkunde en kan de stromingen onderling in verband brengen. De focus van de cursus ligt op de tweedeling in de moderne taalwetenschap: generatieve grammatica tegenover cognitieve taalkunde.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 56 uur; VD: 0

- Studenten kennen de basisbegrippen van de belangrijkste taalkundetheorieën vanaf de Neogrammatici tot en met de constructiegrammatica.
- Studenten kunnen de belangrijkste taaltheoretische benaderingen op hoofdpunten met elkaar vergelijken en nieuwe ontwikkelingen daarmee in verband brengen.

Werkvormen:

- Zelfstudiemodule met drie responsiecolleges van 1,5 uur.

Bronnen:

- Reader met (gedeeltelijk Engelstalige) artikelen die t.z.t. ter beschikking wordt gesteld.

Toetsing:

- Opdrachtendossier, in te leveren via Ephorus.

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 4.3 en 4.4 (vakdomein letterkunde)

Inleiding

Het analytische ontsluiten en duiden van literaire teksten is een integraal onderdeel van het literatuuronderwijs in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Een eerstegraadsdocent moet in staat zijn teksten snel en adequaat te analyseren en interpreteren; een goed uitgeruste analytische gereedschapskist is daarvoor onontbeerlijk. In deze cursus wordt voortgebouwd op de proza- en poëzieanalytische terminologie die studenten zich in een bacheloropleiding eigen hebben gemaakt. Deze wordt deels geproblematiseerd en deels uitgebreid. Studenten ontwikkelen een kritische houding ten aanzien van de bruikbaarheid van een bepaalde analytische aanpak in verschillende literaire en onderwijskundige contexten.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 79,8 uur; VD: 4,2

Vakinhoudelijke doelen

- De student haalt bestaande analytische kennis op en breidt deze uit met nieuwe analytische benaderingswijzen en terminologie.
- De student is in staat om verschillende analysemodellen in te zetten om te komen tot een adequate analyse en interpretatie van poëzie- en prozateksten.
- Studenten kunnen het belang en de plaats van de analyse van literaire prozateksten voor een adequate receptie van die teksten benoemen.
- De student heeft inzicht in (academische) discoursen en recente ontwikkelingen op het gebied van narratologie en poëzieanalyse.
- De student kan de voor- en nadelen van verschillende analysemodellen in een contrasterende analyse uiteenzetten.

Didactische doelen

- De student reflecteert kritisch op de hanteerbaarheid van verschillende analytische begrippenapparaten binnen de context van het voortgezet onderwijs.
- De student is in staat beargumenteerde keuzes te maken omtrent de geschiktheid van bepaalde teksten voor (verschillende klassen en niveaus) in het eerstegraadswerkveld.

Werkvormen:

- Gemengde hoor- en werkcolleges

Bronnen:

Verplicht

- Boven, E., van & Dorleijn, G. (2013). *Literair mechaniek. Inleiding tot de analyse van verhalen en gedichten*. Bussum: Coutinho.
- Overige publicaties worden gedurende de module aangeboden.

Aanbevolen

- Bronzwaer, W. (1993). *Lessen in lyriek*. Nijmegen: Sun.
- Herman, L., & Vervaeck, B. (2005). *Vertelduivels*. Brussel/Nijmegen: Vubpress en Vantilt.

Toetsing:

- Proza: nota - interpretatie van een door de docent te bepalen roman volgens aangeleerde analytische principes (50%)
- Poëzie: duo-presentatie van analyse/interpretatie van een door de docent te bepalen gedicht (50%)

9. Historische Letterkunde (LK2, 3 ec, 168 sbu, ST)

Subdomein 4.1 en 4.2 en 4.6 (vakdomein letterkunde)

Inleiding

Aan de hand van kenmerkende literaire teksten en hoofdstukken uit actuele literatuurgeschiedenissen worden verschillende periodes, stromingen en vigerende literaire codes belicht. De student krijgt een overzicht van de geschiedenis van Nederlandstalige literatuur van het begin tot nu en leert uiteenlopende literaire werken op grond van tekstkenmerken cultuurhistorisch te plaatsen en duiden. Daarnaast krijgt de student inzicht in recente discoursen over de wetenschappelijke benadering van literatuur.

Bij het onderdeel historische letterkunde proberen we terug te gaan naar de start en gaan we samen op zoek naar mooie en bijzondere werken uit de historische letterkunde. Wat zijn de hoogtepunten van de literatuur uit de middeleeuwen en welke historische achtergronden, wetenschappelijke inzichten en vraagstukken zijn daarbij belangrijk? Daarin is het van belang dat de student een open en zoekende houding heeft om van verschillende kanten naar teksten te kijken. Tevens wordt de student gestimuleerd een attitude te ontwikkelen om zichzelf na de cursus verder in de historische letterkunde te verdiepen.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 75,6 uur; VD: 8,4

Vakinhoudelijke doelen

- De student kent de geschiedenis van de Nederlandse literatuur vanaf ongeveer 1170 tot 1880 aan de hand van een cultuurhistorisch overzicht.
- De student herkent codes en kenmerken in literaire werken uit verschillende periodes en stromingen.
- De student breidt zijn kennis uit van primaire literaire teksten en de cultuurhistorische achtergronden daarbij.
- De student kan teksten uit de periode van ongeveer 1170 tot 1880 plaatsen in hun historische, sociale en culturele context, onder andere op basis van tekstkenmerken en poëtische opvattingen.
- De student kan duidelijk formuleren waarom een bepaald werk hoort in een bepaalde tijd en kenmerkend of juist niet kenmerkend is voor de tijd waarin het is uitgekomen.
- De student kan (wetenschappelijke) studies en artikelen over literaire werken begrijpen en plaatsen en zelf komen tot verschillende problemen en interpretaties van teksten.
- De student geeft blijk van cultuurhistorisch overzicht en inzicht dat verder gaat dan feitenkennis.
- De student heeft voldoende kennis om inhoud en teksten te kunnen en durven interpreteren.

Didactische doelen

- De student kan de historische en literaire kennis omzetten in lesmateriaal voor de doelgroep van een eerstegraadsdocent; de student toont inzicht in de materie om inhoud zo te kunnen gebruiken dat hij zijn doelen kan bereiken.
- De student gaat zelf op zoek naar achtergronden en inhoud om tot meer inzichten te komen en maakt ook anderen hiervoor enthousiast.

Werkvormen:

- Gemengde hoor- en werkcolleges. Voor aanvang van elk college wordt een primair werk bestudeerd. Er wordt gewerkt met tussenwerktijd waarin andere literatuur wordt gelezen uit of over een bepaalde tijd. Hierdoor kan de student in het tweede deel van de bijeenkomst tot diepere analyse en discussie van een werk komen en daardoor tot beter begrip van de teksten en de periode.

Bronnen:

Verplicht

De verplichte literatuur is per bijeenkomst via Sharepoint te vinden. Er wordt per week aangegeven welke literatuur gelezen en/of bestudeerd moet worden. Dit is nader uitgewerkt in de studietoets.

Er wordt in elk geval gebruikgemaakt van:

- Leemans, I. & Johannes, G. (2013). *Worm en donder. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1700-1800*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Oostrom, F. van. (2006). *Stemmen op schrift: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur vanaf het begin tot 1300*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Oostrom, F. van. (2013). *Wereld in woorden: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1300-1400*. Amsterdam: Bert Bakker.

- Pleij, H. (2007). *Het gevleugelde woord: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1400-1560*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Porteman, K., & Smits-Veldt, M. (2008). *Een nieuw vaderland voor de muzen: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1570-1700*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Stipriaan, R. (2007). *Het volle leven: Nederlandse literatuur en cultuur ten tijde van de republiek (circa 1550-1800)*. Amsterdam: Bert Bakker.

Primaire werken

Per les wordt één literair primair werk als huiswerk gelezen. In de tussenwerktijd worden andere relevante fragmenten en relevante artikelen aangeboden. Deze problematiseren en leiden tot discussie in het tweede deel van de bijeenkomst.

Aanbevolen

- De prachtige uitgaven die te zien zijn via www.kb.nl.
- De hoofdstukken op www.literatuurgeschiedenis.nl zijn bruikbaar.
- Verschillende werken via www.dbnl.nl.

Toetsing:

- Verwerkingsopdrachten per college (10%)
- Schriftelijk tentamen: take-home tentamen (80%)
- Theoretisch/historisch en didactisch werkstuk over één werk waarin gebruik wordt gemaakt van recente didactische hulpmiddelen (10%)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 4.1 en 4.2 en 4.6 (vakdomein letterkunde)

Inleiding

Aan de hand van kenmerkende literaire teksten en hoofdstukken uit actuele literatuurgeschiedenissen worden verschillende periodes, stromingen en vigerende literaire codes belicht. De student krijgt een overzicht van de geschiedenis van Nederlandstalige literatuur van 1880 tot nu en leert uiteenlopende literaire werken op grond van tekstkenmerken cultuurhistorisch te plaatsen en duiden. Daarnaast krijgt de student inzicht in recente discoursen over de wetenschappelijke benadering van literatuur.

Doelen

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 151,2 uur; VD: 16,8

Vakinhoudelijke doelen

- De student kent de geschiedenis van de Nederlandse literatuur vanaf ongeveer 1880 tot nu aan de hand van een cultuurhistorisch overzicht.
- De student herkent codes en kenmerken in literaire werken uit verschillende periodes en stromingen.
- De student breidt zijn kennis uit van primaire literaire teksten en de cultuurhistorische achtergronden daarbij.
- De student kan teksten uit de periode van ongeveer 1880 tot nu plaatsen in hun historische, sociale en culturele context, onder andere op basis van tekstkenmerken en poëtische opvattingen.
- De student kan duidelijk formuleren waarom een bepaald werk hoort in een bepaalde tijd en kenmerkend of juist niet kenmerkend is voor de tijd waarin het is uitgekomen.
- De student kan (wetenschappelijke) studies en artikelen over literaire werken begrijpen en plaatsen en zelf komen tot verschillende problemen en interpretaties van teksten.
- De student geeft blijk van cultuurhistorisch overzicht en inzicht dat verder gaat dan feitenkennis.

Didactische doelen

- De student kan de historische en literaire kennis omzetten in lesmateriaal voor de doelgroep van een eerstegraadsdocent; de student toont inzicht in de materie om inhoud en zo te kunnen gebruiken dat hij zijn doelen kan bereiken.

Ingangseisen:

- Voorafgaand aan de module wordt kennis van een aantal primaire en secundaire werken verondersteld. Deze ingangskennis is vastgelegd in een literatuurlijst.

Werkvormen:

- Gemengde hoor- en werkcolleges. Voor aanvang van elk college wordt een primair werk bestudeerd. Er wordt gewerkt met tussenwerktijd waarin andere literatuur wordt gelezen uit of over een bepaalde tijd. Hierdoor kan de student in het tweede deel van de bijeenkomst tot diepere analyse en discussie van een werk komen en daardoor tot beter begrip van de teksten en de periode.

Bronnen:

Verplicht

- Bork, G.J. van, & Laan, N. (red.). (2010). *Van romantiek tot postmodernisme: Opvattingen over Nederlandse literatuur*. Bussum: Coutinho.
- Overige publicaties worden gedurende de module aangeboden.

Primaire werken

Per les wordt één literair primair werk als huiswerk gelezen. In de tussenwerktijd worden andere relevante fragmenten en relevante artikelen aangeboden. Deze problematiseren en leiden tot discussie in het tweede deel van de bijeenkomst.

Aanbevolen

- Anbeek, T. (1999). *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur, 1885-1985*. Amsterdam: De Arbeiderspers. (te raadplegen via www.DBNL.nl)
- Brems, H. (2009). *Altijd weer vogels die nesten beginnen, geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1945-2005*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Fokkema, D., & Ibsch, E. (1984). *Het modernisme in de Europese letterkunde*. Amsterdam: De Arbeiderspers.
- Oostrom, F. van. (2006). *Stemmen op schrift: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur vanaf het begin tot 1300*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Oostrom, F. van. (2013). *Wereld in woorden: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1300-1400*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Pleij, H. (2007). *Het gevleugelde woord: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1400-1560*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Porteman, K., & Smits-Veldt, M. (2008). *Een nieuw vaderland voor de muzen: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1570-1700*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Stipriaan, R. (2007). *Het volle leven: Nederlandse literatuur en cultuur ten tijde van de republiek (circa 1550-1800)*. Amsterdam: Bert Bakker.
- De hoofdstukken op www.literatuurgeschiedenis.nl zijn bruikbaar.
- Verschillende werken via www.dbnl.nl.

Toetsing:

- Verwerkingsopdrachten per college (voorwaardelijk)
- Schriftelijk tentamen: take-home tentamen (100%)

1. Schriftelijke Taalvaardigheid (TB4, 6 ec, 168 sbu, ST)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 2.2 (vakdomein taalvaardigheid)

Inleiding

De eerstegraadsdocent moet op de verschillende niveaus (havo, atheneum, gymnasium en tto) verantwoorde eisen stellen aan de schriftelijke taalvaardigheid van zijn leerlingen. Om die reden bestaat deze module uit vier onderdelen: theoretische achtergrond, eigen vaardigheid, didactiek en beoordeling.

Tijdens de module zal elke student meermaals op zijn eigen niveau schriftelijke producten moeten afleveren en dat vereist vanzelfsprekend grondige voorbereiding. Daarom bestrijkt de module twee perioden met daartussen een periode van zelfwerkzaamheid.

Tijdens de cursus is er ruimte voor de didactische benadering van enerzijds de havo 4-leerling en anderzijds de meer stijfige 6 vwo'er. Wat is op welk niveau een logische leerlijn en wat zijn de kenmerkende niveauverschillen? Om producten van middelbare scholieren consequent te leren beoordelen maken we tijdens de module gebruik van leerlingmateriaal.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 140 uur; VD: 28

Doelstellingen deel 'eigen vaardigheid':

- Studenten zijn op de hoogte van actuele en gezaghebbende theoretische inzichten
- Studenten kunnen zich adequaat documenteren voor de verschillende schrijfvaardigheidsoopdrachten.
- Studenten schrijven op hoog niveau en hanteren daarbij de ter beschikking gestelde literatuur en criteria.

Doelstellingen didactisch deel:

- Studenten hebben kennis van de relevante didactische publicaties.
- Studenten kunnen leerlingproducten op verschillende niveaus beoordelen en daarover verantwoording afleggen.
- Studenten kunnen een schrijfvaardigheidsleerlijn opzetten en verantwoorden.
- Studenten ontwikkelen een schoolexamen en de daarbij behorende checklist en rubric.

Werkvormen:

Gecombineerde hoor- en werkcolleges. Feedbackprogramma *PeerScholar*.

Bronnen:

Verplicht

- Braet A. (2000), *Taalbeheersing als communicatiewetenschap. Een overzicht van theorievorming, onderzoek en toepassing*. Bussum: Coutinho.
- Meestringa, Th. (2012). *Handreiking Schoolexamen Nederlands havo/vwo*. Enschede: SLO
- Meestringa, Th., Vries, H. de. (2010). *Instrumenten voor de beoordeling van taalvaardigheid*. Enschede: SLO.
- Projectgroep Nederlands v.o. (2002). *Nederlands in de tweede fase. Een praktische didactiek*. Bussum: Coutinho.
- Renkema, J. (2012). *Schrijfwijzer*. Den Haag: Sdu Uitgevers.

Aanbevolen

- Gerbrandy, P. (2001). *Quintilianus, De opleiding tot redenaar*. Groningen: Historische Uitgeverij.

Toetsing:

- Eigen vaardigheid: portfolio geschreven en gereviseerde schrijfproducten (80%)
- Didactiek: schoolexamenopdrachten voor H4 en H5 of voor V5 en V6 met opgave, vinding en beoordelingsmodel voor betoog of beschouwing (20%).

2. Leesvaardigheid en Vakdid. (TB5, 5 ec, 140 sbu, ST)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 2.3 en 2.5 (vakdomein taalvaardigheid)

Inleiding

Hoewel onze samenleving in toenemende mate een samenleving is van beeldcultuur en ontleding, blijft leesvaardigheid van niet te onderschatten belang. Leesvaardigheid beslaat daarom een groot gedeelte van het bovenbouwcurriculum Nederlands. De eerstegrader moet dan ook beschikken over een excellente leesvaardigheid op masterniveau. Om leerlingen goed te kunnen begeleiden in dit ingewikkelde vakonderdeel moet de docent zelf immers ver boven de lesstof staan. Hij moet daarbij recente inzichten uit de tekstwetenschap feilloos kunnen combineren met schoolpraktijk en actualiteit. In deze module staat die integratie van wetenschap en schoolvak centraal.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 112 uur; VD: 28

- De student is op de hoogte van de reikwijdte van het onderdeel leesvaardigheid in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.
- De student beheerst alle relevante termen uit de eindtermen Nederlands.
- De student is op de hoogte van enkele actuele inzichten op gebied van tekstwetenschap, bijvoorbeeld op gebied van tekstcoherentie en persuasieve teksten.
- De student kan deze wetenschappelijke kennis gebruiken om de eigen schoolse vaardigheid te verbeteren.
- De student is ertoe in staat lessen en toetsen te ontwerpen waarbij expliciete aandacht is voor verschillende werkvormen en inzichten uit de vakdidactische literatuur, zoals sorteertaken of gatenteksten.

Werkvormen:

Gecombineerde hoor- en werkcolleges.

Bronnen:

Verplicht

- Braet A. (2000), *Taalbeheersing als communicatiewetenschap. Een overzicht van theorievorming, onderzoek en toepassing*. Bussum: Coutinho.
- Clemens, J. (2014). Het nieuwe lezen, anders bekeken. Een belangrijke uitdaging voor taalleraren. *Levende Talen Magazine* 4, 4-9.
- Hoeken, H, Hornikx, J, Hustinx, L. (2012). *Overtuigende teksten. Onderzoek en ontwerp*. Bussum: Coutinho.
- Karreman, J. & Enschoot, R. van (Red.) (2013). *Tekstanalyse. Methode en toepassingen*. Assen: Van Gorcum.
- Keehnen, T, Braaksma, M, & Boer, M. de (2015). Leren door zien lezen. Observerend leren bij leesvaardigheid in 3 vwo. In: *Levende Talen Tijdschrift* 16 (1), p. 34-41.
- Meulen, F. van der (2015). Welke methode verbetert leesvaardigheid het meest? Een vergelijkend onderzoek naar vier lesmethoden in 4 vwo. In: *Levende Talen Tijdschrift* 16 (1), p. 14-23.
- Projectgroep Nederlands v.o. (2002). *Nederlands in de tweede fase. Een praktische didactiek*. Bussum: Coutinho.
- Rijt, J. van (2014). De hypothetische meelezer: over de effecten van een reader-oriented viewdidactiek op het verwijzwoordengebruik van leerlingen uit 4-vwo. In: *Levende Talen Tijdschrift* 15 (4), p. 15-26.
- Vermeij, L. (2011). Het verbeteren van tekstbegrip met behulp van sorteertaken. In: *Levende Talen Tijdschrift*, 12(2), p. 33-41.

Eventuele andere artikelen worden in het college beschikbaar gesteld.

Toetsing:*Inhoudelijk (75%)*

- Schriftelijk tentamen leesvaardigheid (50%);
- Dossier met gemaakte opdrachten (25%).

Didactiek (25%)

- Ontwikkeling van een oefenexamen Nederlands dat recht doet aan eindexamenniveau vwo, waarbij kennis uit de tekstwetenschap enerzijds en uit de vakdidactiek anderzijds worden bevraagd, inclusief correctievoorschrift.

3. Toegepaste Taalwetenschap en Vakdid. (TK5, 5 ec, 140 sbu, ST)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 1.1 en 1.2 (vakdomein en 3.2 en 3.5 (vakdomein vakdidactiek & taalkunde)

Inleiding:

Nu studenten een stevige basis in de algemene taalwetenschap hebben opgedaan in jaar 1, kan een verdieping aangeboden worden in de vorm van toegepaste taalwetenschap. Toegepaste taalwetenschap is een brede discipline: ze omvat de socio-, neuro- en psycholinguïstiek. De student maakt grondig kennis met deze deelgebieden door zich te verdiepen in (recent) wetenschappelijk onderzoek uit vooraanstaande vaktijdschriften (bijvoorbeeld *Nederlandse Taalkunde*) en door zelf kleinschalig taalkundig onderzoek uit te voeren. In de colleges wordt de nodige verdieping aangebracht.

In deze module is er ook veel aandacht voor de didactische vertaalslag: wat heb je aan taalkundige kennis in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs?

Ingangsvoorwaarde:

Het is sterk aanbevolen dat studenten een voldoende voor TK1 en TK2 hebben alvorens deel te nemen aan dit vak.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 112 uur; VD: 28

- De student is op de hoogte van recente ontwikkelingen in de neuro-, socio- en psycholinguïstiek (op hoofdlijnen).
- De student is ertoe in staat taalkundige wetenschappelijke publicaties te lezen, te begrijpen en aan anderen uit te leggen.
- De student is ertoe in staat zelf een kleinschalig taalkundig onderzoek uit te voeren naar analogie van bestaande taalkundige onderzoeken.
- De student kan een gefundeerd pleidooi houden voor taalkunde in het voortgezet onderwijs en weet wetenschappelijke inzichten adequaat te vertalen naar de schoolpraktijk.
- De student is ertoe in staat een taalkundige lezing te geven voor bovenbouwleerlingen h/v.

Werkvormen:

- Hoorcolleges
- Lezingen en onderzoekspresentaties
- Discussies over taalkundig onderzoek

Bronnen:

- Een serie taalkundige artikelen (bijv. uit *Nederlandse Taalkunde*), die t.z.t. door de docent(en) ter beschikking worden gesteld.

Toetsing:

- Inhoud: memo's en presentaties: beste presentatie wordt voorzien van een cijfer. Een voldoende beoordeling is bij de overige memo's en presentaties voorwaardelijk voor cijfertoekenning en afronding van deze module. (40%)
- Inhoud: presentatie in inspirerende mediavorm van zelf uitgevoerd experimenteel taalkundig onderzoek (30%).
- Didactiek: methodeanalyse, enquête en keuzeopdracht: - in een vergadering docenten overhalen taalkunde in te voeren in de bovenbouw; - lezing over een taalkundig onderwerp, naar leerlingen toe gedidactiseerd; - een taalkundeles uitvoeren in de klas, waarvoor taalkundig materiaal zelf omgeschreven is naar lesmateriaal. (30%)

4. Literatuurwetenschap (LK4, 4 ec, 112 sbu, ST)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 4.5 en 4.6 (vakdomein letterkunde)

Inleiding:

De studenten maken kennis met verschillende literatuurwetenschappelijke denkscholen en krijgen inzicht in de historische ontwikkeling van de wetenschappelijke bestudering van literatuur. Hierbij komen zowel auteursgerichte, werkimmanente, postmoderne als lezersgerichte benaderingswijzen van literatuur aan bod. Studenten worden uitgenodigd zich rekenschap te geven van de invloed die deze literatuurwetenschappelijke benaderingswijzen hebben op de leeswijze en interpretatie van literaire teksten.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 112 uur; VD: 0

Vakinhoudelijke doelen

- Studenten kunnen verschillende literatuurwetenschappelijke benaderingswijzen te herkennen.
- Studenten maken kennis met de historische ontwikkeling van het wetenschappelijk denken over literatuur.
- Studenten reflecteren op de toepassingsmogelijkheden van de uitgangspunten van verschillende literatuurwetenschappelijke benaderingswijze op literaire werken.
- Studenten kunnen vanuit verschillende perspectieven/leesbrillen naar werken kijken.
- Studenten kunnen zelfstandig cultuur- en literatuurwetenschappelijke studies over verschillende periodes analyseren en beoordelen in het licht van recente theoretische inzichten.
- Studenten kennen recente ontwikkelingen/ onderwerpen in de moderne literatuurwetenschap en zijn in staat letterkundige hulpmiddelen in een onderzoek in te zetten.

Vakdidactische doelen

- Studenten zijn zich bewust van verschillende zienswijzen door de jaren heen en de invloed daarvan op de manier van lesgeven van literatuur én de beïnvloeding op de interpretatie die zij van een werk hebben door hun eigen kijkkader. Ze kunnen loskomen van dit eigen kijkkader.

Werkvormen:

- Gemengde hoor- en werkcolleges

Bronnen:

Verplicht

- Brillenburg Wurth, K., & Rigney, A. (red.). (2006). *Het leven van teksten. Een inleiding tot de literatuurwetenschap*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Reader beschikbaar gesteld door de docent.

Aanbevolen

- Overige artikelen worden door de docent in het college aangeboden.

Toetsing:

- Verwerkingsopdrachten (voorwaardelijk)
- Onderzoek
 - schriftelijk deel (90%)
 - presentatie van eigen onderzoek (10%)

5. Literatuur als Schoolvak (LK5, 4 ec, 112 sbu, ST)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 4.1 en 4.2 en 4.6 (vakdomein letterkunde)

Inleiding:

Deze module is voornamelijk gericht op didactische kanten van literatuuronderwijs. Het is overal vervlochten, maar in deze module staat elke bijeenkomst een didactisch vraagstuk centraal. De module is erop gericht dat de student een beargumenteerde visie ontwikkelt op de aard en het belang van literatuuronderwijs in het eerstegraads werkveld en de rol die de docent daarin aanneemt.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 22,4 uur; VD: 89,6

- De student kijkt kritisch naar eigen literatuuronderwijs, de manier waarop hij de leerlingen in contact brengt met literatuur en waarom juist op deze manier. De Student kan onderbouwen wat hij doet en waarom hij op deze wijze te werk gaat, gebaseerd op theorie en recente inzichten.
- De student kan methodes en werkwijzen beoordelen op bruikbaarheid, opbouw en zinvolheid, gebaseerd op theorie.
- De student bekijkt verschillende manieren van werken en leert verschillende argumenten voor werkwijzen kennen om te komen tot een eigen visie waardoor hij de invulling van het literatuuronderwijs op zijn werk-/ stageplek kan verantwoorden.
- Studenten zijn cultuurdragers en kunnen leerlingen voor culturele uitingen enthousiasmeren door inzet van uiteenlopende geschikte didactische middelen.

Werkvormen:

- Gemengde hoor- en werkcolleges

Bronnen:

Verplicht

- Beach, R., Appleman, D., Hynds, Wilhelm, J. (2010). *Teaching literature to adolescents*. New York: Routledge.
- Witte, T. (2008). *Het oog van de meester: De literaire ontwikkeling van havo- en vwo-leerlingen in de tweede fase van het voortgezet onderwijs*. Delft: Eburon.
- Overige publicaties worden gedurende de module aangeboden.

Toetsing:

- Drie mini-essays gebaseerd op verplichte en zelfgezochte literatuur (3 keer 10%=30%);
- Eind-essay gebaseerd op verplichte en zelfgezochte literatuur (50%);
- Mini-onderzoek stageschool (20%).

Subdomein 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 en 4.5 (vakdomein letterkunde)

Inleiding

Omdat het belangrijk is dat studenten met veel verschillende teksten, werken en studies in aanraking komen, wordt er een leeslijst aangeboden, die een half jaar loopt.

Afhankelijk van de onderwerpkeuze kiezen studenten een leeslijst. Hierin lezen ze literaire werken en relevante secundaire werken. De studenten kunnen hierbij ook zelf teksten aandragen en inbrengen voor de leeslijst. Door de verschillende keuzes is de leeslijst ook een manier om je te specialiseren in een bepaald onderwerp.

Er kunnen vijf verschillende leeslijsten gekozen worden:

1. Leeslijst Wereldliteratuur
2. Leeslijst Veelgelezen boeken (lijsttoppers)
3. Leeslijst Historische literatuur
4. Leeslijst Moderne literatuur
5. Leeslijst recente literatuur (actueel shortlistmateriaal en prijswinnaars)

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 84 uur; VD: 0

- De student vergroot zijn belesenheid op een gebied waarin hij zich willen specialiseren.
- De student zet analytische vaardigheden in, bestendigt op deze manier die vaardigheden en maakt de theorie 'tastbaar'.
- De student geeft indien van toepassing blijk van kennis van periode-, genreconventies en kenmerken van literaire stromingen.
- De student kan expliciteren vanuit welk literatuurwetenschappelijk perspectief hij de teksten benadert en kan de benaderingswijze van de gelezen secundaire werken typeren en duiden.
- De student kan aan de hand van verschillende gelezen teksten vragen formuleren, kernpunten formuleren en zelf problematiseren en verbanden leggen.
- De student kan een zinnige mondelinge toetsing afnemen bij een medestudent met kernachtige vragen om te komen tot discussie en beoordeling.

Werkvormen:

- Zelfstudie
- Inloopbijeenkomsten

Bronnen:

Verplicht

- Nader te bepalen voor de verschillende keuzelijsten.
- Door de student te kiezen relevante secundaire literatuur die ter goedkeuring aan de docent is voorgelegd.

Toetsing:

- Mondeling tentamen:
Tijdens het tentamen bevragen de studenten in het eerste deel elkaar aan de hand van door henzelf opgestelde punten; in het tweede deel bevraagt de docent de student.
- Vraag-en-antwoordlijsten per boek, waarin de student op relevante wijze blijk dient te geven van de opgedane kennis en verworven vaardigheden.

7. Nederlands in de Bovenbouw en Schoolexamen (NBS, 2 ec, 56 sbu, ST)

Uitwerking van Kennisbasis Master Nederlands:

Subdomein 1.1, 1.2 en 5.2 (subdomein vakdidactiek & wetenschappelijke grondslagen en ontwikkelingen)

Inleiding:

De eerstegraadsdocent moet een diepgaande visie hebben op zijn vak: het doceren van het schoolvak Nederlands op een middelbare school. Om die visie te voeden is het nodig dat hij kennis heeft van recente vakinhoudelijke publicaties, richtlijnen van het ministerie en actuele alternatieve inzichten. Uiteindelijk moet hij samen met sectiegenoten in harmonie kunnen komen tot een programma van toetsing en afsluiting dat een gedegen midden houdt tussen verplichtingen en mogelijkheden en moderniteit en verleden.

Doelen:

Verdeling vakinhoud – vakdidactiek: VI: 0 uur; VD: 56

- Studenten zijn op de hoogte van actuele en gezaghebbende theoretische inzichten.
- Studenten kunnen twee pta's van willekeurige scholen van feedback voorzien op basis van vakinhoudelijke inzichten en praktische consequenties.
- Studenten kunnen onderbouwd zelfstandig een programma van toetsing en afsluiting opzetten voor havo, atheneum en gymnasium/tto.
- Studenten kunnen de wegging van schoolexamenonderdelen daarbij onderbouwen.
- Studenten kunnen hierover discussiëren met vakgenoten.

Studieactiviteiten

Hoor- en instructiecolleges. Discussie.

Bronnen:

- Meestringa, T. & Ravesloot, C. (2013). Het schoolexamen Nederlands havo/vwo in kaart. In: *Levende Talen Tijdschrift* 14 (2), 11-19.
- Diverse (digitale) bronnen, die t.z.t. ter beschikking worden gesteld.

Toetsing:

- Portfolio en verantwoording over visietekst en zelfontwikkeld PTA

Stage-opdracht:

- Gesprek met sectie over PTA van de school

E. Literatuur Master Nederlands

De hierna volgende literatuurlijst is, hoewel zorgvuldig samengesteld, onder voorbehoud. Studenten moeten er rekening mee houden dat voor enkele colleges aanvullende literatuur aangeschaft zal moeten worden. Studenten worden hiervan zo vroeg mogelijk in kennis gesteld.

Verplichte literatuur jaar 1

- Bork, G.J. van, & Laan, N. (red.). (2010). *Van romantiek tot postmodernisme: Opvattingen over Nederlandse literatuur*. Bussum: Coutinho.
- Boven, E., van & Dorleijn, G. (2013). *Literair mechaniek. Inleiding tot de analyse van verhalen en gedichten*. Bussum: Coutinho.
- Braet A. (2000). *Taalbeheersing als communicatiewetenschap. Een overzicht van theorievorming, onderzoek en toepassing*. Bussum: Coutinho.
- Braet, A. (2007). *Retorische Kritiek*. Den Haag: SDU Uitgevers.
- Broekhuis, H. (1997). Twee typen subject. In: *Nederlandse Taalkunde* (2), 35-51.
- Eemeren, F. van, Snoeck Hermans, F. (2010). *Argumentatie. Inleiding in het identificeren van meningsverschillen en het analyseren, beoordelen en houden van betogen*. Vierde druk. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- De Gloppe, K., Van Kruiningen, J. & Jansen, C. (2015). Academische geletterdheid van studenten in het hoger onderwijs. In: *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 37 (2), 117-239.
- Jong, J. de (2015). *Handboek Academisch Schrijven. In stappen naar een essay, paper of scriptie*. Bussum: Coutinho.
- Meestringa, T. (2012). *Handreiking Schoolexamen Nederlands havo/vwo*. Enschede: SLO.
- Meestringa, T., Vries, H. de. (2010). *Instrumenten voor de beoordeling van taalvaardigheid*. Enschede: SLO.
- Mooijart, M. & Wal, M. van der (2011). *Nederlands van Middeleeuwen tot Gouden Eeuw*. Nijmegen: Vantilt.
- Neutelings, T. (2015). *Reader ATW. Van klank naar betekenis. Fonetiek, fonologie, morfologie*. Interne publicatie.
- Postma, G. (2002). De enkelvoudige clitische negatie in het Middelnederlands en de Jespersen-cyclus. In: *Nederlandse Taalkunde* (7), 1, 44-82.
- Projectgroep Nederlands v.o. (2002). *Nederlands in de tweede fase. Een praktische didactiek*. Bussum: Coutinho.
- Wal, M. van der & Bree, C. van (2008). *Geschiedenis van het Nederlands*. Houten: Spectrum.
- Zwart, J.W. (2011). *Zinsleer. Begrip van de syntaxis*. Versie 2.1. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Aanbevolen literatuur jaar 1

- Anbeek, T. (1999). *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur, 1885-1985*. Amsterdam: De Arbeiderspers. (te raadplegen via www.DBNL.nl)
- Berg, L. van den & Braet, A. (2000). Argumentatievragen bij de nieuwe examenteksten Nederlands, hoe moeilijk zijn die eigenlijk voor leerlingen? *Levende Talen Tijdschrift*, 1, 11-20.
- Braet, T. & Schouw, L. (1998). *Effectief debatteren*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Brems, H. (2009). *Altijd weer vogels die nesten beginnen, geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1945-2005*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Bronzwaer, W. (1993). *Lessen in lyriek*. Nijmegen: Sun. Online raadpleegbaar via DBNL.
- Eemeren, F.H. van, Grootendorst, R. & Snoeck Henkemans, A.F. (1997). *Handboek Argumentatietheorie. Historische achtergronden en hedendaagse ontwikkelingen*. Groningen: Martinus Nijhoff.
- Eemeren, F.H. van & Grootendorst, R. (1992). *Dat heeft u mij niet horen zeggen ...* Vijfde druk. Amsterdam: Contact.
- Eemeren, F. van en Grootendorst, R. (1987). Het analyseren en beoordelen van betogende teksten. In: *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 1987, 9-1.
- Fokkema, D., & Ibsch, E. (1984). *Het modernisme in de Europese letterkunde*. Amsterdam: De Arbeiderspers.
- Gerritsen, G. (2001). De analyse van verzwegen argumenten. Een bespreking van recent onderzoek. In: *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 23-1.
- Gerbrandy, P. (2001). *Quintilianus. De opleiding tot redenaar*. Groningen: Historische Uitgeverij.
- Grieken, R. van (2011). *Debatteren om te winnen*. Managementboek. Haystack.
- Haeseryn, W. et al. (Red.) (1997). *Algemene Nederlandse Spraakkunst*. Groningen/ Deurne: Martinus Nijhoff/Wolters Plantyn (1997, 2e geheel herziene druk). Online raadpleegbaar op: ans.ruhosting.nl.

- Herman, L., & Vervaeck, B. (2005). *Vertelduivels*. Brussel/Nijmegen: Vubpress en Vantilt.
- Horst, J. van der (2008). *Geschiedenis van de Nederlandse syntax*. Deel 1 en 2. Leuven: universitaire pers Leuven.
- Huys, M. (2009). *Aristoteles, Retorica*. Tweede druk. Groningen: Historische Uitgeverij.
- Middel Nederlands handwoordenboek, bijvoorbeeld Verdam, J. (1932). *Middel Nederlandsch handwoordenboek*. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff.
- Oostrom, F. van. (2006). *Stemmen op schrift: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur vanaf het begin tot 1300*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Oostrom, F. van. (2013). *Wereld in woorden: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1300-1400*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Pleij, H. (2007). *Het gevleugelde woord: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1400-1560*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Porteman, K., & Smits-Veldt, M. (2008). *Een nieuw vaderland voor de muzen: Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1570-1700*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Schryver, J. De, Haeseryn, W., & Rutten, G. (2007). *Handboek Spraakkunst*. 1e druk. Mechelen: Wolters Plantyn.
- Stipriaan, R. (2007). *Het volle leven: Nederlandse literatuur en cultuur ten tijde van de republiek (circa 1550-1800)*. Amsterdam: Bert Bakker.

Verplichte literatuur jaar 2

- Bakker, C., Meestringa, Th. (2003). *Schrijven in de tweede fase op twee scholen*. Enschede: SLO
- Beach, R., Appleman, D., Hynds, Wilhelm, J. (2010). *Teaching literature to adolescents*. New York: Routledge.
- Brillenburger Wurth, K., & Rigney, A. (red.). (2006). *Het leven van teksten. Een inleiding tot de literatuurwetenschap*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Braet A. (2000). *Taalbeheersing als communicatiewetenschap. Een overzicht van theorievorming, onderzoek en toepassing*. Bussum: Coutinho
- Braet, A. (2007). *Retorische Kritiek*. Den Haag: SDU Uitgevers
- Ekens, T. (2008), *Activerende lees- en schrijflessen*. Enschede: SLO
- Ekens, T., Meestringa, Th. (2013). *Beoordeling van en feedback op schrijfvaardigheid*. Enschede: SLO.
- Hoeken, H, Hornikx, J, Hustinx, L. (2012). *Overtuigende teksten. Onderzoek en ontwerp*. Bussum: Coutinho.
- Karremans, J. & Enschoot, R. van (Red.) (2013). *Tekstanalyse. Methoden en toepassingen*. Assen: Van Gorcum.
- Keehnen, T, Braaksma, M, & Boer, M. de (2015). Leren door zien lezen. Observerend leren bij leesvaardigheid in 3 vwo. In: *Levende Talen Tijdschrift* 16 (1), p. 34-41.
- Meestringa, T. (2012). *Handreiking Schoolexamen Nederlands havo/vwo*. Enschede: SLO
- Meestringa, T. & Ravesloot, C. (2013). Het schoolexamen Nederlands havo/vwo in kaart. *Levende Talen Tijdschrift* 14 (2), 11-19.
- Meestringa, T. & Vries, H. de. (2010). *Instrumenten voor de beoordeling van taalvaardigheid*. Enschede: SLO.
- Meulen, F. van der (2015). Welke methode verbetert leesvaardigheid het meest? Een vergelijkend onderzoek naar vier lesmethoden in 4 vwo. In: *Levende Talen Tijdschrift* 16 (1), p. 14-23.
- Projectgroep Nederlands v.o. (2002). *Nederlands in de tweede fase. Een praktische didactiek*. Bussum: Coutinho.
- Rijt, J. van (2014). De hypothetische meelezer: over de effecten van een reader-oriented viewdidactiek op het verwijswoordengebruik van leerlingen uit 4-vwo. In: *Levende Talen Tijdschrift* 15 (4), p. 15-26.
- Vermeij, L. (2011). Het verbeteren van tekstbegrip met behulp van sorteertaken. In: *Levende Talen Tijdschrift*, 12(2), p. 33-41.
- Witte, T. (2008). *Het oog van de meester: De literaire ontwikkeling van havo- en vwo-leerlingen in de tweede fase van het voortgezet onderwijs*. Delft: Eburon.

Aanbevolen literatuur jaar 2

- Gerbrandy, P. (2001). Quintilianus, *De opleiding tot redenaar*. Groningen: Historische Uitgeverij.

